

Haglebu Vann- og Avløpsselskap AS
3359 EGGEDAL

Brevet er sendt per e-post til: hagas-as@online.no

Vedtak om endrede krav til resipientovervåking

Fylkesmannen vedtar endring av kravet til vannmiljøovervåking av Haglebuvatna. Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet.

Vi viser til brev av 4. mai 2015 fra Fylkesmannen til Haglebu Vann- og Avløpsselskap AS (Hagas), om endrede krav til vannmiljøovervåking av Haglebuvatna. Vi har ikke mottatt noen uttalelser til saken.

Bakgrunn

Hagas har i perioden 2010 til 2014 overvåket vannmiljøet i Nordre Haglebuvatn, Søndre Haglebuvatn og utløpet til Haglebuelva. Resultatet av denne overvåkingen viser at økologisk tilstand med hensyn på eutrofiering, belastning med organisk stoff og mikrobiell forurensning er god. Se databasen Vann-Nett (www.vannportalen.no). Tilstandsklassen synes videre å være ganske langt unna moderat, siden gjennomsnittlig nEQR for klorofyll a i 2010 til 2014 er 0,86 (se vannforskriften med veiledere). Kravet om resipientovervåking omfatter per i dag seks prøveuttak per år i overflaten av Søndre Haglebuvatn, i vekstsesongen. I tillegg omfatter overvåkingen tre årlige prøveuttak av dypvann i Søndre Haglebuvatn, og tre prøveuttak i Nordre Haglebuvatn.

Fylkesmannens vurdering

Vi mener at påliteligheten av klassifiseringen av Haglebuvatna er god. Grunnen til det er at Hagas har fremskaffet prøveresultater over fem år, og at både biologiske og fysisk/kjemiske kvalitetselementer er med i klassifiseringen.

Tapet av avløpsvann fra avløpsnett til Haglebu vann- og avløpsselskap, via overløp eller lekkasjer, har de siste årene vært lite. For eksempel hadde virksamheten i 2014 ikke målt eller observert noe tap fra avløpsnett. Ut fra hvordan avløpsnett til Haglebu avløpsanlegg er konstruert og driftet, mener vi det er lite sannsynlig at vannmiljøet i Nordre Haglebuvatn skal bli påvirket av tap av urensset kloakk fra dette avløpsanlegget. Fylkesmannen vurderer det derfor slik at det ikke er nødvendig for Hagas å fortsette med resipientovervåkingen av Nordre Haglebuvatn.

For Søndre Haglebuvatn mener vi det er nødvendig med en fortsatt resipientovervåking, fordi utslipp av rensset avløpsvann fra Hagas *kan* påvirke vannmiljøet der. Det at vannmiljøovervåkingen i perioden 2010 til 2014 viser at vannmiljøet i Søndre Haglebuvatn høyst trolig har god økologisk tilstand, gjør likevel at vi mener det er grunnlag for å redusere omfanget av denne overvåkingen. Vannforskriften gir føringer for hvor ofte vannprøver skal tas, for eksempel i forbindelse med resipientovervåking ved avløpsanlegg. Ifølge

vannforskriften vedlegg V, avsnitt 1.3.4 Overvåkingsfrekvens, bør vannprøver for analyse av planteplankton (blant annet klorofyll a) tas minst to ganger per år, mens prøver for fysisk/kjemiske parametere, for eksempel fosfor, bør tas fire ganger per år. Samtidig sier forskriften at mindre eller større intervaller kan være berettiget. Ut fra dette mener vi det er forsvarlig at resipientovervåkingen i Søndre Haglebuvatn blir redusert til å omfatte to prøveuttak per år i stedet for seks. Videre mener vi prøver fra overflaten ned til 2x siktedyp vil gi tilstrekkelig informasjon om økologisk tilstand i innsjøen, og at det derfor ikke er nødvendig å fortsette å ta prøver fra dypvannet der.

Vedtak om endrede krav til resipientovervåking

Med bakgrunn i teksten ovenfor, vedtar Fylkesmannen følgende endring i «Tillatelse etter forurensningsloven til utslipp avløpsvann fra Haglebu avløpsanlegg» av 30. april 2010, med endring av 2. mai 2013:

Haglebu Vann- og avløpssekskap AS skal få overvåket vannmiljøet i Søndre Haglebuvatn. Overvåkingen skal skje ved prøveuttak fra overflaten og ned til 2x siktedyp. Antall prøveuttak skal være minst to per år, jevnt fordelt over vekstsesongen (mai til september).

Når det gjelder prøvetakingsparametere, skal *E. coli* inkluderes i denne vannmiljøovervåkingen, med største kvantifiseringsgrense 1 stk./100 ml. Grunnen til det, er at resultatene fra overvåkingen skal være forberedt på en eventuell endring i myndighetenes system for vannmiljøklassifisering med hensyn på mikrobiell forurensning.

Resipientovervåkingen skal for øvrig foregå i samsvar med brevet av 2. mai 2013 fra Fylkesmannen til Hagas, med vedtak om endrede krav til resipientovervåking ved større avløpsanlegg i Buskerud. Virksomheten får med dette ikke lenger krav til å overvåke vannmiljøet i Nordre Haglebuvatn, eller krav til å ta vannprøver fra dypvannet i Søndre Haglebuvatn.

Vedtaket gjelder fra dags dato, og blir derved gjeldende for prøvetakings sesongen 2015. Hjemmel for vedtaket er forurensningsloven § 11, jmfør § 18 og forurensningsforskriften §§ 14-3 og 14-4.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker, jmfør forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen sendes til Fylkesmannen. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes. Informasjonsark om klage på forvaltningsvedtak kan lastes ned fra www.fmbu.no – Miljø og klima – Klageskjema.

Med hilsen

Marianne Seland
seniorrådgiver

Håkon Dalen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift. Dokumentet blir bare sendt elektronisk.

Haglebu vann- og avløpsseks AS
3359 EGGEDAL

Vedtak om endrede krav til resipientovervåking ved større avløpsanlegg i Buskerud

Fylkesmannen vedtar at resipientovervåkingen ved større avløpsanlegg i Buskerud skal endres, slik at overvåkingen blir i samsvar med føringene i vannforskriften. Vedtaket kan påklages til Klima- og forurensningsdirektoratet. Frist for å sende endret overvåkingsprogram til Fylkesmannen er 1. september 2013, og frist for å starte gjennomføring av overvåkingsprogrammet er 1. januar 2014.

Bakgrunn

I Buskerud er det per i dag 22 større avløpsanlegg for kommunalt avløpsvann, fordelt på 16 kommuner. Med større avløpsanlegg menes grovt sett anlegg med utslipp større enn 2 000 personekvivalenter¹ (pe) til ferskvann eller med utslipp større enn 10 000 pe til sjø². Disse anleggene er på forurensningsområdet regulert av egne utslippstillatelser, i tillegg til blant annet forurensningsforskriften kapittel 14. Fylkesmannen forvalter dette regelverket. Oversikt over anleggene og anleggseierne er vist i tabell 3.

Vannforskriften gir føringer for norsk vannforvaltning. Denne forskriften har spesifikke mål for hvordan vannmiljøet i elver, innsjøer og kystvann skal være, og veiledere med detaljerte føringer for hvordan vannovervåking skal utføres. De større avløpsanleggene i Buskerud har punktutslipp av rensset avløpsvann, enten til elv, til innsjø eller til Drammensfjorden. For å kunne følge med på hvordan utslippet fra anleggene påvirker vannmiljøet ved utslippsstedet (resipienten), har samtlige anlegg krav til resipientovervåking, fastsatt i utslippstillatelsene. Men overvåkingen blir utført på noe ulik måte ved de forskjellige anleggene, og ikke all overvåkingen er helt i samsvar med føringene i vannforskriften. Fylkesmannen mener derfor det er nødvendig at resipientovervåkingen ved de større avløpsanleggene i Buskerud blir endret, slik at overvåkingen blir i samsvar med føringene i vannforskriften.

Fylkesmannen varslet vedtak om endret resipientovervåking i brev av 21. mars 2013. Vi fikk to uttalelser til varselet. Vi har som følge av uttalelsene endret noe på bestemmelsene om når vannprøver i elver skal tas. Se tabell 1, fotnote 7.

¹ Personekvivalent er definert i forurensningsforskriften § 11-3 m).

² Jamfør forurensningsforskriften § 14-1.

Krav til program for resipientovervåking

Utslipp av kommunalt avløpsvann kan påvirke en vannforekomst på forskjellige måter. Dette er de viktigste påvirkningstypene³:

- overgjødning (eutrofiering)
- belastning med organisk stoff
- partikkelforurensning/nedslamming
- mikrobiell forurensning
- miljøgifter – kan gjelde for anlegg som har påslipp fra industri med miljøgiftutslipp

Klassifiseringsveilederen⁴ og overvåkingsveilederen⁵ gir føringer for vannovervåking i elver, innsjøer og kystvann. Veilederne sier blant annet at det er viktig at biologiske parametere, for eksempel begroingsalger, er med i overvåkingsprogrammene, i tillegg til de tradisjonelle fysisk/kjemiske parametere. Ut fra det som står i disse veilederne, og ut fra generelle krav til dokumentasjon fra virksomheter i Norge med egne utlippstillatelser etter forurensningsloven, mener vi at resipientovervåkingen ved større avløpsanlegg i Buskerud skal være slik som i angitt vedlegg 1. Det inkluderer overvåkingsprogram som oppfyller minstekravene oppgitt i tabell 1 og tabell 2.

Tabell 1. Minstekrav til parametere, kvantifiseringsgrenser, prøvetakingsfrekvens og tidspunkt for prøvetaking ved større avløpsanlegg i Buskerud. Tabell 3 viser hvilken type resipient de forskjellige avløpsanleggene har.

Type resipient: elv

Parameter	Høyeste kvantifiseringsgrense (LOQ) ⁶	Minimum prøvetakingsfrekvens	Tidspunkt for prøvetaking	Kommentarer
Total fosfor (TotP)	3 µg/l	Annenhver måned (6x/år)	Fordeles over hele året ⁷	
Total nitrogen (TotN)	10 µg/l	"	"	
Nitrat (NO ₃ -N)	10 µg/l	"	"	NB! Gjelder kun for Eggedal avløpsanlegg.
Totalt organisk karbon (TOC)	0,5 mg/l	"	"	
Suspendert stoff (SS)	1,5 mg/l	"	"	Prøvene skal filtreres med 1,2 µm glassfiberfilter, jamfør

³ Se for eksempel SFT-veileder 95:02, tilførselsberegning (Klima- og forurensningsdirektoratet).

⁴ Direktoratgruppen Vanndirektivet, 2009. Veileder 01:2009 Klassifisering av miljøtilstand i vann (klassifiseringsveilederen) (www.vannportalen.no).

⁵ Direktoratgruppen Vanndirektivet, 2010. Veileder for vannovervåking iht. kravene i vannforskriften, versjon 1.5 (overvåkingsveilederen) (www.vannportalen.no).

⁶ Kvantifiseringsgrense, eller LOQ (limit of quantification), tilsvarer den laveste mengden/konsentrasjonen som kan tallfestes i en vannprøve. Det kan brukes høyere kvantifiseringsgrenser hvis de enkelte analyseresultatene er innenfor metodens kvantifiseringsgrense.

⁷ Vi er kjent med at det kan være utfordrende å ta vannprøver i islagte elver. Fylkesmannen setter derfor ikke prøvetaking i perioder med isdekke som et absolutt krav. Vi ber likevel kommunene anstrenge seg for å få tatt prøver også i vinterperioden, fordi resultater fra disse vannprøvene vil gi viktig informasjon om elva. Det skal uansett tas minst seks prøver hvert år i elvevannforekomster.

				forurensningsforskriften kapittel 11 vedlegg 2.2.
Kalsium	0,1 mg/l	"	"	NB! Gjelder kun for noen resipienter. Se avsnittet «Om vanntype og kalsium-analyse».
Termotolerante koliforme bakterier (TBK)	1 stk./100 ml	"	"	
Begroingsalger	-	En gang hvert 3. år. NB! Første prøveuttak av begroingsalger skal gjøres senest i august/ september 2014.	August/ september	Overvåkingen skal inkludere beregning av PIT-indeks i samsvar med vedlegg til veileder 01:2009 om klassifisering av miljøtilstand i vann (www.vannportalen.no).
Vannføring	-	-	-	Vannføringen registreres skjønnsmessig ved hvert prøveuttak, som minstevannføring/tørkevannføring, liten, middels, stor eller flomvannføring. Eventuelt oppgis vannføringen mer nøyaktig, f. eks. der vannføringsdata er fortløpende tilgjengelig (se http://www2.nve.no/h/hd/plotreal/Q/index.html)

Type resipient: innsjø

Parameter	Høyeste kvantifiseringsgrense (LOQ) ⁶	Minimum prøvetakingsfrekvens	Tidspunkt for prøvetaking	Kommentarer
Klorofyll a	0,5 µg/l	Seks prøveuttak fordelt på fem eller sju måneder	Begrenses til vekstsesongen (mai til september, evt. april til oktober i lavlandet)	
Total fosfor (TotP)	3 µg/l	"	"	
Total nitrogen (TotN)	10 µg/l	"	"	
Totalt organisk karbon (TOC)	0,5 mg/l	"	"	

Kalsium	0,1 mg/l	"	"	NB! Gjelder kun for noen resipienter. Se avsnittet «Om vanntype og kalsium-analyse».
Termotolerante koliforme bakterier (TBK)	1 stk./100 ml	"	"	
Siktedyp	-	"	"	
Farge mot Secchi-skive	-	"	"	
Temperatur	-	"	"	Minst tre steder, ned til 2x siktedyp.

Type resipient: kystvann

Parameter	Høyeste kvantifiseringsgrense (LOQ) ⁶	Minimum prøvetakingsfrekvens	Tidspunkt for prøvetaking	Kommentarer
Klorofyll a	0,5 µg/l			
Total fosfor (TotP)	3 µg/l	Månedlig	Perioden februar til september (8x prøveuttak)	
Total nitrogen (TotN)	10 µg/l	"	"	
Nitrat (NO ₃ -N)	10 µg/l	"	"	
Siktedyp	-	"	"	
Oksygen	0 mg/l	"	"	
Temperatur	-	"	"	Vertikalprofil.
Saltholdighet	-	"	"	Vertikalprofil.

Tabell 2. Krav til prøvetakingsstasjoner for resipientovervåking ved større avløpsanlegg i Buskerud.

Overvåkingssted	Antall stasjoner	Plassering av stasjoner
Elv	2	Rett oppstrøms, og etter blandsone nedstrøms utslippspunktet. Se utdyping i eget avsnitt nedenfor.
Innsjø	1 ⁸	Midt i innsjøen (over dypeste punkt), men utenfor innblandingssone. Se utdyping i eget avsnitt nedenfor. Samleprøve fra overflaten ned til 2x siktedyp.
Kystvann	1	Ved utslippspunktet. Prøver fra standarddyp (se overvåkingsveilederen).

⁸ Tillegg for Haglebu avløpsanlegg: Tre prøver av bunnvannet i Søndre Haglebuvatn per år, og tre prøver av overflatevann i Nordre Haglebuvatn per år, fordelt over vekstsesongen.

Utfyllende kommentarer

Om uttak av prøver

I vedlegg 1 står det at det skal brukes akkrediterte laboratorier/tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne, hvis aktuelle akkrediterte laboratorier/tjenester finnes i Norge. Det betyr at kommunens egne folk ikke trenger å være akkreditert for å drive med uttak, håndtering, lagring og forsendelse av vannprøver. Vi vil likevel påpeke at aktiviteter i forbindelse med resipientovervåkingen skal utføres etter Norsk Standard (NS) der slik standard finnes. Fylkesmannen vil få laget en instruks for vannprøvetaking i samsvar med NS, slik at aktuell informasjon fra NS skal bli lettere tilgjengelig for avløpsanleggene. Vi vil sende ut denne instruksen så snart den er ferdig, trolig innen utgangen av august 2013.

Når det gjelder prøvetaking av begroingsalger, vil vi uavhengig av det som står ovenfor anbefale bruk av eksterne personer til å ta disse prøvene, med mindre kommunens eget personell kan dokumentere tilstrekkelig kompetanse på slik prøvetaking. Dette fordi prøvetaking av begroingsalger etter nye metoder i henhold til vannforskriften er betydelig mer kompetansekrevene enn generell vannprøvetaking.

Om prøvetakingssted

For at prøveresultater skal gi korrekt informasjon om hvordan utslippet fra et avløpsanlegg påvirker resipienten, er det viktig at prøvene blir tatt så langt nedstrøms (i elver)/bort fra (i innsjøer og kystvann) utslippspunktet at avløpsvannet er fullstendig blandet med resipientvannet. Samtidig skal prøvene ikke tas så langt unna utslippspunktet at andre forurensningskilder kan ha påvirket resipienten, og – for elver – ikke så langt nedstrøms at ellevannet ved utslippspunktet er fortynnet av vann fra sideelver. For å unngå prøvetaking i innblandingssoner, hvor utslippsvann kan være ufullstendig blandet med resipientvannet, skal gjeldende retningslinjer benyttes ved bestemmelse av prøvetakingssted. Per i dag sier retningslinjene dette⁹:

- For elver: innblandingsslengde (L) er $10 \cdot W$ (bredde av vassdrag), maksimum lengde er 1 km
- For innsjøer: innblandingsslengde (L) er $0,25 \cdot D$ (diameter innsjø)

For øvrig må prøvetakingspunktet oppstrøms et renseanlegg ligge slik at vannprøver derfra ikke kan bli påvirket av punktutslipp fra avløpsanleggenes overløp.

Vi forstår det ellers slik at prøver av begroingsalger bør tas i et stryk/et sted med tilstrekkelig hurtigrennende vann. Vi anbefaler derfor at prøvetakingssteder, særlig i elver, fastsettes i samråd en ekstern, kompetent konsulent, jamfør avsnittet om uttak av prøver. Hvis det i nærheten av utslippspunktene allerede er i bruk prøvetakingssteder som oppfyller kriteriene ovenfor, anbefaler vi at disse prøvetakingsstedene fortsatt blir brukt.

⁹ NIVA (www.niva.no) jobber med en rapport om beregningsregler for norske forhold. Denne rapporten vil trolig komme til å overta som gjeldende retningslinje.

Om omfanget av overvåkingen

Ifølge klassifiseringsveilederen bør en tilstrekkelig sikker vannmiljøklassifisering være basert på observasjoner fra tre år. Fylkesmannen mener derfor at resipientovervåkingen ved de større avløpsanleggene skal foregå i samsvar med vedlegg 1 og tabell 1 i alle fall i perioden januar 2014 til desember 2016. Vi planlegger å i 2017 gjøre en ny vurdering av behovet for resipientovervåking, og eventuelt justere overvåkingskravene. Inntil Fylkesmannen eventuelt justerer overvåkingskravene, skal resipientovervåkingen foregå i samsvar med vedlegg 1.

Om eksisterende overvåking

Fylkesmannen har i mange år overvåket vannmiljøet i Drammensvassdraget, på forskjellige stasjoner på strekningen Storelva i Ringerike til Drammensfjorden. Denne overvåkingen vil fremover foregå som en del av den generelle vannovervåkingen i vannregion Vest-Viken, i regi vannområdene v/prosjektleder. Vi anbefaler at resipientovervåkingen ved avløpsanleggene blir koordinert med denne generelle vannmiljøovervåkingen.

Prosjektet Ren Drammensfjord (www.rendrammensfjord.no) overvåker vannmiljøet i Drammensfjorden. Ved en mindre justering av denne overvåkingen vil data derfra kunne ivareta resipientovervåkingen fra de avløpsanleggene som har Drammensfjorden som resipient. Vi anbefaler eierne av disse anleggene å ta kontakt med Fylkesmannen, og eventuelt avtale at Ren Drammensfjord tar seg av resipientovervåkingen til anleggene, mot at anleggene betaler en del av overvåkingen.

Om vanntype og kalsium-analyse

Vanntypen til en resipient fastsettes blant annet ut fra størrelsen på resipienten, og vannets innhold av kalsium og humus. Se for eksempel kapittel 4 i karakteriseringsveilederen. Forskjellige vanntyper har forskjellige klassegrenser for kjemiske parametere, som fosfor og nitrogen. For å vite hva som er rette vannmiljømål for den enkelte resipient, er det derfor viktig at vanntypen er korrekt fastsatt. For noen avløpsanlegg sine resipienter har Fylkesmannen ikke tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å fastsette vanntype. For disse resipientene er oppgitte vanntype å betrakte som foreløpig. Dette er markert i tabell 3 ved at vanntypen er satt i parentes. For at vi skal få tilstrekkelig kunnskap om vanntypen i disse resipientene, stiller vi krav om prøvetaking av kalsium, jmfør tabell 1. Kalsiumprøvene skal tas over to år, i 2014 og 2015. I elver skal vannprøver fra kun én av stasjonene analyseres for kalsium – den som ligger oppstrøms utslippspunktet.

Kostnader og kostnadsdekning

Vi antar at årlige kostnader for vannprøveanalyser, vurdering og rapportering i forbindelse med resipientovervåking i samsvar med vedlegg 1 i gjennomsnitt vil være i størrelsesorden 20 000 kr for to prøvetakingsstasjoner i en elveresipient, 15 000 kr for én prøvetakingsstasjon i en innsjøresipient og 15 000 kr for én prøvetakingsstasjon i en kystresipient. I tillegg kommer lønns- og transportkostnader ved prøvetakingen. Kostnader for avløpsanleggenes resipientovervåking kan dekkes inn gjennom kommunale avløpsgebyr, jmfør Klifs kommentarer til forurensningsforskriften § 16-1 (www.klif.no – Regelverk).

Mindre avløpsanlegg

Dette brevet gjelder større avløpsanlegg. Mindre avløpsanlegg, det vil grovt sett si anlegg med utslipp fra 1 til 2 000 pe til ferskvann og utslipp fra 1 til 10 000 pe til sjø, er på forurensningsområdet blant annet regulert av forurensningsforskriften kapittel 12 og 13, i tillegg til egne utslippstillatelser. Kommunen er forurensningsmyndighet for slike anlegg. Hvis disse anleggene skal ha krav til resipientovervåking, må kommunene fastsette slike krav i anleggenes utslippstillatelser.

Konklusjon

Fylkesmannen mener det er nødvendig at resipientovervåkingen ved større avløpsanlegg i Buskerud blir endret, slik at overvåkingen blir i samsvar med føringene i vannforskriften. Vi mener videre at de forventede kostnadene for resipientovervåkingen er akseptable sett i sammenheng med nytten anleggseierne, Fylkesmannen og andre vil ha av informasjonen som overvåkingsresultatene vil gi.

Vedtak om endring av tillatelse

1. Avløpsanleggene i tabell 3 nedenfor får endrede krav til resipientovervåking. Resipientovervåkingen ved disse anleggene skal gjøres slik som beskrevet i vedlegg 1.
2. Kravene til resipientovervåking gitt i vedlegg 1 erstatter eksisterende krav til resipientovervåking i anleggenes utslippstillatelser etter forurensningsloven.
3. Endringen gjelder fra dags dato.

Hjemmel for det varslede vedtaket er forurensningsloven § 11, jamfør § 18 og forurensningsforskriften §§ 14-3, 14-4 og 14-6.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om vedtak om gebyr i brev av 21. mars 2013. Vi har ikke mottatt noen uttalelser til varselet. Fylkesmannen fatter derfor følgende vedtak: Anleggseierne skal betale 5 400 kr i gebyr for endringen av utslippstillatelse, med ett gebyr per anleggseier uavhengig av antall anlegg. Hjemmel for det varslede vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3 jamfør § 39-5. Faktura med innbetalingsblankett ettersendes.

Klageadgang

Vedtakene kan påklages til Klima- og forurensningsdirektoratet innen tre uker, jamfør forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen sendes til Fylkesmannen. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtakene utsettes. Informasjonsark om klage på forvaltningsvedtak kan lastes ned fra www.fmbu.no – Miljø og klima – Klageskjema.

Tidsfrister

Tema	Tidsfrist
Sending av overvåkingsprogram til Fylkesmannen for godkjenning	1. september 2013
Starte gjennomføring av overvåkingsprogrammet	1. januar 2014

Med hilsen

Øivind Holm
avdelingsdirektør

Håkon Dalen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift

Vedlegg

Krav til resipientovervåking ved avløpsanlegg i Buskerud regulert av forurensningsforskriften kapittel 14, 2 s.

Kopi til:

Vannregion Vest-Viken v/Hilde Reine (Hilde.Reine@bfk.no)

Vannområde Drammenselva v/Tore Lagesen (Tore.Lagesen@Ovre-Eiker.Kommune.no)

Vannområdene Hallingdal og Valdres v/Ellen Margrethe Stabursvik (ems@hallingnett.no)

Vannområde Numedalslågen v/Silje Ljøterud Bergan (silje.ljoterud.bergan@lr.no)

Vannområde Simoa v/Morten Eken (morten.eken@modum.kommune.no)

Vannområde Tyrifjorden v/Ole Hermann Hollerud (ole.hermann.hollerud@hole.kommune.no)

Tabell 3. Oversikt over avløpsanlegg i Buskerud regulert av forurensningsforskriften kapittel 14, per mai 2013.

Anleggseier/kommune	Avløpsanlegg	Dato utslipps-tillatelse	Resipient	Type resipient	Vanntype ¹⁰
Drammen	Muusøya	06.09.05	Drammenselva	Elv	6
Drammen	Solumstrand	06.09.05	Drammensfjorden	Kystvann	Sk4
Gol	Gol	09.01.02	Hallingdalselva	Elv	13
Gol	Golsfjellet	09.01.02	Tisleifjorden	Innsjø	17/L-N5
Hemsedal	Trøim	19.09.03	Hemsil	Elv	9/R-N5
Hol	Geilo	21.05.02	Usteåne	Elv	9/R-N5
Hol	Ustaoset	21.05.02	Ustevatnet	Innsjø	(22/L-N7)
Hole	Hole	26.02.02	Storelva	Elv	(7)
Kongsberg	Sellikdalen	07.09.01	Numedalslågen	Elv	6
Krødsherad	Noresund	22.09.08	Krøderen	Innsjø	6/L-N2
Lier	Linnes	18.02.02	Drammensfjorden	Kystvann	Sk4
Modum	Bårud	04.02.02	Drammenselva	Elv	6
Modum	Elvika	24.10.12	Drammenselva, før samløp med Snarumselva	Elv	(7)
Modum	Øya ¹¹	04.02.02	Utløp Tyrifjorden	(Elv)	- ¹⁰
Nedre Eiker	Mjøndalen	13.03.02	Drammenselva	Elv	6
Nes	Nesbyen	19.02.02	Hallingdalselva	Elv	6
Ringerike	Monserud	27.09.02	Storelva	Elv	(7)
Røyken	Lahell	14.11.01	Drammensfjorden	Kystvann	Sk4
Sigdal	Eggedal	02.01.12	Eggedøla	Elv	9/R-N5
Haglebu Vann- og Avløpsselskap AS, Sigdal	Haglebu	03.04.10	Søndre Haglebuvatn	Innsjø	12/L-N5
Øvre Eiker	Hokksund	13.03.02	Drammenselva	Elv	6
Ål	Sundre	27.03.02	Hallingdalselva	Elv	9/R-N5

¹⁰ Fastsett av Fylkesmannen, jmfør tabell 3.4, 3.5 og 3.7 i klassifiseringsveilederen. Tall uthevet og i parentes betyr at vanntypen per 05/13 er å betrakte som foreløpig, og at vi trenger mer kunnskap om vannforekomsten før vi kan fastsette vanntypen endelig.

¹¹ Modum kommune planlegger å legge ned Øya avløpsanlegg innen 2013/2014. Dette anlegget trenger derfor ikke å bli inkludert i kommunens endrede resipientovervåkingsprogram.

Vedlegg 1

Krav til resipientovervåking ved avløpsanlegg i Buskerud regulert av forurensningsforskriften kapittel 14

1.1 Overvåking av resipienten

Den ansvarlige for avløpsanlegget skal sørge for at vannmiljøet ved anleggets utslippssted (resipienten) blir overvåket. I tillegg skal den ansvarlige sørge for at lokale effekter av eventuelle andre utslipp fra avløpsanlegget, for eksempel utslipp fra nødoverløp, blir overvåket. Resultatene fra resipientovervåkingen skal kunne brukes til å vurdere hvordan utslippet fra avløpsanlegget påvirker økologisk tilstand i resipienten med hensyn på overgjødning (eutrofiering), belastning med organisk stoff, partikkelforurensning og mikrobiell forurensning. Resultatene skal også kunne brukes for å avgjøre om den økologiske tilstanden i resipienten er i samsvar med aktuelle vannmiljømål.

Virksomheten skal få utarbeidet og gjennomført et program for overvåking.

Overvåkingsprogrammet skal som et minimum omfatte parametere, kvantifiseringsgrenser, prøvetakingsfrekvens, tidspunkt for prøvetaking og prøvetakingssted som angitt i tabell 1 og 2 i brevet ovenfor. Videre skal uttak, håndtering, lagring, forsendelse og analyse av prøver i forbindelse med resipientovervåkingen utføres etter Norsk Standard (NS) der slik standard finnes. Annen metode kan brukes hvis det kan dokumenteres at metoden gir minst samme nøyaktighet som NS. Aktiviteter i forbindelse med resipientovervåkingen skal være kvalitetssikret, det vil si dokumenterte og etterprøvbare. Det skal brukes akkrediterte laboratorier/tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne, hvis aktuelle akkrediterte laboratorier/tjenester finnes i Norge.

Prøvetakingsstedet/-stedene skal være valgt i samsvar med gjeldende retningslinjer. I overvåkingsprogrammet skal valget av prøvetakingssted/-steder være begrunnet, og prøvetakingsstedet/-stedene være stedfestet med sjusifrede UTM 32, Euref 89-koordinater.

Overvåkingsprogrammet skal sendes Fylkesmannen for godkjenning. Frist for å sende overvåkingsprogrammet til Fylkesmannen er 1. september 2013. Frist for å starte gjennomføring av overvåkingsprogrammet er 1. januar 2014.

Virksomheten plikter innen utgangen av februar året etter utslippsåret å få sammenstilt resultatene fra resipientovervåkingen for foregående år, og få vurdert hvordan tilstanden i resipienten er sett i sammenheng med lokale og nasjonale vannmiljømål. Denne vurderingen skal være skriftlig dokumentert.

1.2 Lagring av dokumentasjon fra resipientovervåkingen

Virksomheten skal ta vare på alle prøveresultater og annen dokumentasjon fra resipientovervåkingen. Opplysningene skal lagres i minst fem år, og de skal være tilgjengelig ved kontroll eller på forespørsel fra forurensningsmyndigheten, jmfør forurensningsloven § 50.

1.3 Rapportering

Virksomheten skal innen 15. februar året etter utslippsåret rapportere resultatene fra resipient-overvåkingen. Rapporteringen skal sendes Fylkesmannen elektronisk, til postmottak@fmbu.no. Resultatene skal rapporteres på en slik form at Fylkesmannen skal kunne importere dem direkte til databasen Vannmiljø (www.vannportalen.no) (se mal på <http://vannmiljokoder.klif.no/>). Rapporteringen skal i tillegg inkludere vurderingen av hvordan tilstanden i resipienten er sett i sammenheng med lokale og nasjonale vannmiljømål.

Virksomheten skal i forbindelse med rapporteringen av utslippsdata angi og kommentere:

- usikkerhet i datamaterialet
- resultater fra tredjeparts verifikasjon av egne målinger

Haglebu vann- og avløpsselskap as

3359 EGGEDAL

Vedtak om tillatelse til utslipp av avløpsvann fra Haglebu avløpsanlegg i Sigdal kommune

Haglebu vann- og avløpsselskap as har søkt Fylkesmannen om tillatelse etter forurensningsloven til økt utslipp fra Haglebu avløpsanlegg. Fylkesmannen gir utslippstillatelse på nærmere vilkår. Virksomheten skal betale kr 19 200 i gebyr for behandling av søknaden. Vedtakene kan påklages til Klima- og forurensningsdirektoratet (tidligere Statens forurensningstilsyn).

Vi viser til søknaden om utslippstillatelse fra Haglebu vann- og avløpsselskap as av 25. januar 2010.

Bakgrunn

Haglebu vann- og avløpsselskap as (Hagas) driver Haglebu avløpsanlegg i Sigdal kommune. Hagas planlegger å øke tilførselen av avløpsvann til anlegget. Den økte tilførselen er forventet å komme delvis fra tilkobling av eksisterende hytter og delvis fra tilkobling av nye hytter og utvidelse av turistvirksomheter.

Anlegg for behandling av sanitært avløpsvann kan medføre forurensning, og virksomheten skal derfor ha egen tillatelse etter forurensningsloven § 11. Sigdal kommune har frem til nå vært forurensningsmyndighet for anlegget. Største ukentlige mengde avløpsvann er forventet å tilsvare 2 900 personekvivalenter (pe) innen 2020. Fylkesmannen overtar derfor som forurensningsmyndighet for Haglebu avløpsanlegg, og virksomheten har måttet søkt om ny tillatelse jmfør forurensningsforskriften §§ 14-1, 14-3 og 14-4.

Offentlig høring

Søknaden om utslippstillatelse var på offentlig høring fra 1. februar til 1. mars 2010. Fylkesmannen mottok én uttalelse etter høringsrunden. Uttalelsen var fra Sigdal kommune. Hagas v/BraVA rådgivning ga i brev av 9. april 2010 tilsvaret til høringsuttalelsen.

Utdrag fra høringsuttalelsen

Sigdal kommune viser til føringer i vanddirektivet, og forutsetter at renskravene som stilles til Haglebu avløpsanlegg er slik at lokal vannkvalitet blir ivaretatt. Kommunen kommenterer at planene for avløpsanlegget er lagt åtte år frem i tid, mens Klima- og

forurensningsdirektoratet anbefaler planlegging for ti år. Videre mener kommunen at utløpsstedet i Søndre Haglebuvatn bør koordinatfestes, og at avløpsledningen må bli pluggkjørt. Sigdal kommune har synspunkter på størrelse og overvåking av restutslippet fra avløpsanlegget, og kommunen mener at anleggets sikring mot flom bør vurderes.

Fylkesmannens kommentarer til høringsuttalelsen

Fylkesmannen har følgende kommentarer til høringsuttalelsen:

- Vi mener at kravene som er satt skal sikre at nasjonale føringer for vannkvalitet blir fulgt. Se nedenfor.
- Det er riktig at vi helst ser at virksomheter opererer med et tiårsperspektiv ved planlagte utvidelser av avløpsanlegg. Tidsplanen er ifølge søkers svar på høringsuttalelsen forskjøvet slik at tiårsperspektivet skal være ivaretatt.
- Vi mener at tillatelsens stedsangivelse av hvor utløpet skal være sikrer at utløpet havner på rett sted, selv om utslippsstedet ikke er koordinatfestet. Tillatelsen setter ellers som vilkår at virksomheten skal gi Fylkesmannen melding om UTM-koordinater for utslippsstedet etter at det nye utslippsstedet er etablert.
- Om pluggkjøring av utløpsledningen: Vi setter som vilkår i tillatelsen at anlegget skal blir drevet og vedlikeholdt på en måte som sikrer at kravene i utslippstillatelsen blir overholdt. Men vi gir ikke detaljerte føringer for drift og vedlikehold.
- Rapporteringsplikten til virksomheten er presisert i tillatelsen. Fylkesmannen vil sørge for at resultatene fra resipientovervåkingen blir lagt inn i databasen Vannmiljø, hvor dataene vil være allment tilgjengelig. Se www.vannportalen.no.
- Fylkesmannen er generelt opptatt av at avløpsanlegg tar høyde for alle forhold som kan sette anleggene ut av drift, inkludert flom. Men vi plasserer ikke anleggene i sikkerhetsklasser.

For øvrig viser vi til teksten nedenfor, til tillatelsen og til tilsvaret fra Hagas.

Fylkesmannens vurdering og begrunnelse

Generelt

Ved avgjørelse av om tillatelsen skal gis og ved fastsetting av vilkårene har Fylkesmannen lagt vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med de fordelene og ulempene som tiltaket vil medføre. Ved fastsetting av vilkårene har Fylkesmannen videre lagt vekt på hva som kan oppnås med beste tilgjengelige teknikker.

Utslippssted

Renset avløpsvann fra Haglebu avløpsanlegg har flere alternative utslippssteder – Nordre Haglebuvatn, Søndre Haglebuvatn og Haglebuelva. Søknaden dokumenterer at utslipp på dypt vann i Søndre Haglebuvatn trolig er det beste utslippsstedet. Vi setter derfor som vilkår i tillatelsen at rensed avløpsvann skal slippes ut på dypt vann i Søndre Haglebuvatn.

Rensekrav for fosfor

Resultater av vannprøver fra perioden 1996-2009 viser at fosfor er begrensende næringssalt for primærproduksjon i Nordre Haglebuvatn, Søndre Haglebuvatn og Haglebuelva rett nedstrøms Søndre Haglebuvatn. Overvåking i regi av Fylkesmannen viser at situasjonen er slik også i Drammensvassdraget nedover mot Drammensfjorden. Utslippstillatelsen har derfor et spesielt fokus på utslipp av fosfor. Forurensningsforskriften setter som minstekrav at avløpsanlegg i Buskerud større enn 2 000 personekvivalenter (pe) med utslipp til ferskvann skal ha en gjennomsnittlig renseseffekt for fosfor på 90 %. Vi har satt som vilkår i tillatelsen at gjennomsnittlig renseseffekt for fosfor ved Haglebu avløpsanlegg skal være minst 93 %. Det skjerpede kravet er først og fremst satt for sikre vannkvaliteten lokalt, men også for å bidra til å sikre vannkvaliteten regionalt:

Vannforskriften gir rammer for norsk vannforvaltning. Ifølge forskriften er det et overordnet mål at vannforekomster skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Søndre Haglebuvatn har typebeskrivelsen L-N5 (liten, kalkfattig og klar, i høyderegion skog) etter klassifiseringsveilederen for vannforekomster (se www.vannportalen.no). Skillet mellom god og moderat vannkvalitet for fosfor (Tot-P) i slike innsjøer går ved 7 µg/l, og et sentralt vannkvalitetsmål for Søndre Haglebuvatn er at gjennomsnittskonsentrasjonen av Tot-P ikke skal være høyere enn 7 µg/l i vekstsesongen (mai – september). Vi mener at et renseskrav på 93 % er nødvendig for å sikre god vannkvalitet i Søndre Haglebuvatn fremover. Vi mener videre at de positive virkningene renseskravet vil ha forsvarer de ekstra kostnadene som det strengere renseskravet eventuelt medfører.

For vannkvaliteten lenger nedover i vassdraget vil strengere renseskrav ved Haglebu avløpsanlegg i seg selv ha liten direkte betydning. Strengere renseskrav, og derved mindre utslipp av fosfor, vil likevel være med å bidra til å opprettholde vannkvaliteten regionalt. Slik vil også avløpsanlegget bidra til at prioriterte dyrearter i vassdraget nedstrøms anlegget blir ivaretatt, i tråd med formålet i naturmangfoldloven. Det gjelder for eksempel elvemusling (se Larsen m. fl. 2007: Overvåking av elvemusling i Simoa, Buskerud. Statusrapport 2006. Rapport 314, NINA).

Forbruk av resipientkapasitet for fosfor

Vi antar at utslippet fra Haglebu avløpsanlegg innen 2020 vil bruke opp bortimot all tilgjengelig resipientkapasitet for fosfor i Søndre Haglebuvatn. Forutsetningene for antagelsen er vannkvalitetsmålet for fosfor som angitt ovenfor og planlagte økning av mengden avløpsvann til anlegget. Vanligvis får en virksomhet ikke tillatelse til å forbruke en så stor andel av resipientkapasiteten alene, fordi det kan være til hinder for etablering av andre virksomheter senere. I dette tilfellet mener vi likevel at en slik utnyttelse av resipienten er akseptabel, fordi det er lite trolig med etablering av andre virksomheter i nedbørsfeltet til Søndre Haglebuvatn.

Rensekrav for organisk stoff

Haglebu avløpsanlegg har til nå ikke hatt krav om rensing av organisk stoff (sekundærrenseskravet, se definisjon i forurensningsforskriften § 14-2). Ifølge forurensningsforskriften § 14-6 skal kommunalt avløpsvann fra eksisterende avløpsanlegg som endres vesentlig gjennomgå sekundærrensing. Kravet gjelder anlegg i følsomt område, og Haglebu avløpsanlegg ligger i følsomt område, jamfør forurensningsforskriften kapittel 11 vedlegg 1. Som vesentlig endring regnes blant annet en økning i tilført avløpsvann på 25 %

eller mer. Se kommentarer til forurensningsforskriften på www.klif.no - regelverk. Anleggets tidligere tillatelse satte krav til maks tilførsel tilsvarende 800 pe, mens den planlagte ombyggingen vil øke tilførselen til 2 900 pe. Anlegget vil derfor endres vesentlig, og sekundærrensekravet vil gjelde for anlegget fremover.

Utslipet av organisk stoff fra Haglebu avløpsanlegg vil trolig medføre en gjennomsnittlig økning av organisk stoff i Søndre Haglebuvatn i størrelsesorden maks 5 %. Vi mener derfor at minstekravet i forurensningsforskriften kapittel 14 til rensing av organisk stoff er tilstrekkelig for at tilfredsstillende vannkvalitet i vassdraget skal bli opprettholdt. Fylkesmannen stiller dermed ikke strengere krav enn dette minstekravet.

Krav til maksimalt tap fra avløpsnett

Selv relativt små utslipp av urensset avløpsvann fra større avløpsanlegg sine avløpsnett kan medføre en betydelig økning i totalutslippet av fosfor. For eksempel vil 1 % økning i utslipp av urensset avløpsvann ved et avløpsanlegg med krav til 93 % rensing av fosfor bety ca. 15 % økning i totalutslippet av fosfor. I tillegg kan lekkasjer/overløp fra avløpsnettets ramme svake vannresipienter. Vi stiller derfor krav til at tap av sanitært avløpsvann fra avløpsnettets skal være maks 5 % per år.

Lokale vannkvalitetsmål og brukerinteresser

Søknaden sier at utbyggingsplanene ikke vil føre til problemer for badevannsinteressene i Nordre Haglebuvatn, og trolig heller ikke i Søndre Haglebuvatn. Videre sier søknaden at utslipp fra avløpsanlegget ikke vil påvirke drikkevannsbrønner ved Haglebuelva nedstrøms anlegget. Utslipet av rensset avløpsvann skal derfor ikke gjøre Nordre Haglebuvatn, Søndre Haglebuvatn eller Haglebuelva uegnet for bruk som badevann eller for bruk til for eksempel fritidsfiske. Utslipet skal heller ikke påvirke drikkevannsbrønnene i området.

I skrevet Miljømål for vassdrag i Sigdal kommune 2004 står det under delmål 3.1.

Vannkvalitet at "Det skal ikke tillates punktutslipp fra avløpsanlegg til mindre vassdrag, bekk eller tjern hvor årsmiddelvannføringen er mindre enn 0,75 m³/s eller nedbørfeltet er mindre enn 50 km²". Årsmiddelvannføringen i Søndre Haglebuvatn var ifølge søknaden 0,47 m³/s i perioden 1961 til 1990, og nedbørfeltet til Søndre Haglebuvatn er 21 km². Vi mener likevel at et punktutslipp av rensset avløpsvann i Søndre Haglebuvatn er forsvarlig, jamfør resipientvurderingen i søknaden og teksten i avsnittene ovenfor. Aksept for punktutslippet i Søndre Haglebuvatn er også i samsvar med høringsuttalelsen fra Sigdal kommune.

Prøvetaking

Tillatelsen stiller vilkår om at fire innløps- og utløpsprøver per år skal bli analysert for total nitrogen (Tot-N). Dette kravet går ut over minstekravene i forurensningsforskriften. Men Søndre Haglebuvatn er, med utgangspunkt i årlig avrenning, å betrakte som en svak resipient for Haglebu avløpsanlegg. Vi mener derfor det er viktig å få en viss dokumentasjon for hvor store nitrogenutslippene fra anlegget blir fremover, slik at tilstanden i resipienten kan ses i sammenheng med utslipp fra avløpsanlegget.

Risikoklasse

Virksomheter med tillatelse etter forurensningsloven skal plasseres i en risikoklasse, jamfør forurensningsforskriften §§ 39-3 og 39-6. Risikoklassen skal angi forurensningspotensialet til virksomheten. Plassering i risikoklasse har betydning for hvor ofte en virksomhet vil bli inspisert av forurensningsmyndigheten og for hvor stort gebyr virksomheten må betale for hver inspeksjon. Se tabell 1.

Tabell 1. Grunnlag for fastsettelse av risikoklasse for virksomheter med tillatelse etter forurensningsloven, gjennomsnittlig tilsynsfrekvens og gebyr for inspeksjon. Med resipient mener vi mottaksstedet for utslipp.

Risikoklasse	Utslipp og potensial for utslipp	Resipient	Tilsyn (inspeksjon eller revisjon)	Gebyr for inspeksjon (kr) (per 01.01.10)
1	Stort Stort	Svak Middels	Hvert 2. år	19 300
2	Stort Moderat	God Svak	Hvert 3. år	14 500
3	Moderat Lite	Middels Svak	Hvert 3.–4. år	11 200
4	Moderat Lite	God Middels	Hvert 6.–8. år	4 300

Vi vurderer det slik at utslipp og potensialet for utslipp fra Haglebu avløpsanlegg er lite til moderat og at vannresipienten er svak. Vi plasserer derfor avløpsanlegget i risikoklasse 3.

Konklusjon

Fylkesmannen mener det er akseptabelt at Hagas får tillatelse til å utvide Haglebu avløpsanlegg. Da forutsetter vi at virksomheten blir drevet i samsvar med vilkårene i utslippstillatelsen og i forurensningsregelverket for øvrig.

Vedtak om tillatelse

1. Fylkesmannen i Buskerud gir Haglebu vann- og avløpssekskap as tillatelse til utslipp av avløpsvann fra Haglebu avløpsanlegg.
2. Fylkesmannen fastsetter nærmere vilkår for tillatelsen. Vi viser til vedlagte tillatelse.
3. Tillatelsen fra Fylkesmannen av 5. september 1996 er ikke lenger gjeldende.

Hjemmel for vedtaket er forurensningsloven § 11, jamfør § 16 og forurensningsforskriften §§ 14-3, 14-4 og 14-6.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om vedtak om gebyr i e-post av 26. mars 2010. Vi har ikke mottatt noen uttalelser til varselet. Fylkesmannen fatter derfor følgende vedtak:

Haglebu vann- og avløpsselskap as skal betale kr 19 200 i gebyr for behandling av søknaden. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jamfør § 39-4. Faktura med innbetalingsblankett ettersendes. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Klageadgang

Det er klagerett på dette vedtaket til Klima- og forurensningsdirektoratet. Klagen kan sendes Fylkesmannen innen tre uker etter at vedtaket er mottatt. Se ellers forvaltningsloven kapittel 6 og klageskjema som kan lastes ned fra www.fmbu.no.

Kunngjøring

Vi vil kunngjøre vedtaket i Bygdeposten og på Fylkesmannens nettsted www.fmbu.no. Virksomheten skal betale kostnaden for kunngjøringen i avisen.

Tidsfrister

Tema	Vilkår i tillatelsen	Tidsfrist
Program for resipientovervåking, som skal sendes til Fylkesmannen for godkjenning	10.4	1. juni 2010
Flytting av utslippspunkt og melding til Fylkesmannen om UTM-koordinater for utslippspunktet	4.3	1. november 2010
Oppdatering av internkontrollen	2.4	Ved ferdigstilt ombygging, eller senest 1. mai 2011
93 % renseeffekt for fosfor	4.1	Ved ferdigstilt ombygging, eller senest 1. mai 2011
Rensing av organisk stoff og oppfylling av sekundærrensekravet	4.1	Ved ferdigstilt ombygging, eller senest 1. mai 2011
Akkreditert prøvetaking	10.1	1. mai 2011

Med hilsen

Øivind Holm
avdelingsdirektør

Håkon Dalen

Vedlegg

Aktuelt forurensningsregelverk og aktuelle veiledere for Haglebu avløpsanlegg as, 1 s.
Tillatelse til utslipp av avløpsvann, 11 s.

Kopi til:

BraVA rådgivning v/Jørgen Ove Myrre, Busebakken 3, 3442 Hyggen (jom@brava.no)

Buskerud Fylkeskommune, Utviklingsavdelingen, Fylkeshuset, 3020 Drammen
(postmottak@bfk.no)

Modum kommune, postboks 38, 3371 Vikersund (servicetorg@modum.kommune.no)

Naturvernforbundet i Modum og Sigdal v/Harald Baardseth (harald.baardseth@hotmail.com)

Norges Jeger- og Fiskerforbund, Buskerud (buskerud@njff.org)

Sigdal kommune, 3550 Prestfoss (post@sigdal.kommune.no)

Vedlegg 1

Aktuelt forurensningsregelverk og aktuelle veiledere for Haglebu avløpsanlegg

Listene er ikke uttømmende, men ment som en veiledning for virksomheten.

Aktuelt forurensningsregelverk

- Lov nr. 6 av 13. mars 1981 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift nr. 931 av 1. juni 2004 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift nr. 930 av 1. juni 2004 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift nr. 1127 av 12. juni 1996 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Lov nr. 79 av 11. juni 1976 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
- Forskrift nr. 1269 av 9. juli 1992 om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning
- Lov nr. 31 av 9. mai 2003 om miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet (miljøinformasjonsloven)

Oppdaterte lover og forskrifter finnes på www.lovdata.no. Se også www.regelhjelp.no og www.miljostatus.no.

Aktuelle veiledere

- Kommentarer til forurensningsforskriften og avfallsforskriften fra Klima- og forurensningsdirektoratet (www.klif.no – regelverk).
- Kontroll med risiko gir gevinst. Brosjyre om risikovurdering fra tilsynsetatene. Se www.regelhjelp.no.
- Klassifiseringsveileder for vann av 3. juli 2009. Se www.vannportalen.no.
- Klassifisering av miljøkvalitet i ferskvann. Veiledning 97:04 fra Klima- og forurensningsdirektoratet (tidligere Statens forurensningstilsyn).
- Annullering av avløpsprøver på kommunale renseanlegg. Informasjonsark TA 2220/2007 fra Statens forurensningstilsyn (SFT).
- Fortolkning av forurensningsforskriftens forbehold om ”uvanlige forhold” vedrørende analyseresultater. Rapport 5304-2006, Norsk institutt for vannforskning (NIVA).
- Håndbok i kildeopsporing i avløpssystemet. Rapport 159-2008 Norsk Vann.
- Klimatilpasninger og mulige tiltak i avløpsanlegg. SFT-veileder 2317/2007.
- Utslipp av sanitært og kommunalt avløpsvann. Veiledning til kommunene. SFT-veileder TA-2236/2007.
- Veiledning for dokumentasjon av utslipp fra befolkningen. NORVAR prosjektrapport 99/1999.

Tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av avløpsvann fra Haglebu avløpsanlegg

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11 jamfør, § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 25. januar 2010 samt opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden. Vilkårene framgår på side 3 til og med side 10.

Denne tillatelsen erstatter alle tidligere tillatelser etter forurensningsloven gitt av Fylkesmannen og kommunen. Tillatelsen gjelder fra dags dato.

Virksomhetsdata

Virksomhetens navn	Haglebu vann- og avløpssekskap as (Hagas)
Beliggenhet	Nordre Haglebuvatn
Postadresse	3359 Eggedal
Kommune og fylke	Sigdal, Buskerud
Org. nummer (bedrift)	976 690 761
Gårds- og bruksnummer	621/167
NACE-kode og bransje	37.000 Oppsamling og behandling av avløpsvann
NOSE-kode(r)	109.04.02

Fylkesmannens referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Risikoklasse ¹
2010.032.T	0621.0014.01	3

Tillatelse gitt: 30. april 2010	Endringsnummer: -	Sist endret: -
Øivind Holm avdelingsdirektør	Håkon Dalen	

¹ Jamfør forurensningsforskriften kapittel 39 om gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven

Innholdsfortegnelse

1.	Rammer	3
2.	Generelle vilkår.....	3
2.1	Utslippsbegrensninger.....	3
2.2	Plikt til å redusere forurensning	3
2.3	Tiltak ved økt forurensningsfare	3
2.4	Internkontroll.....	4
2.4.1	Risikovurdering og forebyggende tiltak	4
3.	Vilkår for plassering og drift	4
4.	Utslipp til vann.....	5
4.1	Rensekrav	5
4.2	Tap fra avløpsnett	5
4.3	Utslipssted for rensset avløpsvann	5
5.	Utslipp til luft.....	6
6.	Grunnforurensning og forurensede sedimenter	6
7.	Testing og substitusjon av kjemikalier	6
7.1	Testing.....	6
7.2	Substitusjon	6
8.	Avfall.....	6
9.	Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning	7
9.1	Etablering av beredskap	7
9.2	Varsling av akutt forurensning	7
10.	Utslippskontroll og rapportering.....	7
10.1	Kontroll av utslipp fra renseanlegget	7
10.2	Vurdering av analyseresultater	8
10.3	Kontroll av overløp	8
10.4	Overvåking av resipient.....	9
10.5	Rapportering	9
11.	Ansvarsforhold.....	10
12.	Eierskifte.....	10
13.	Nedleggelse.....	10
14.	Tilsyn.....	10

1. Rammer

Tillatelsen gjelder utslipp av kommunalt avløpsvann fra Haglebu renseanlegg og alt avløpsnett eid av Haglebu vann- og avløpsselskap as (Hagas) og som er tilknyttet dette renseanlegget, heretter betegnet Haglebu avløpsanlegg. Tillatelsen er basert på en gjennomsnittlig tilførsel av avløpsvann til anlegget tilsvarende ca. 800 personekvivalenter (pe), en største ukentlig belastning tilsvarende 2 900 pe og en årlig tilførsel av fosfor på 470 kg. Tillatelsen forutsetter at Haglebu avløpsanlegg blir bygget om og drevet slik som beskrevet i utslippssøknaden.

Ved planer om vesentlige endringer, inkludert utskifting av utstyr, skal virksomheten søke om endring av tillatelsen. Dette gjelder også selv om utslippene ligger innenfor de fastsatte utslippsgrensene etter at endringene er gjennomført. Med vesentlig endring menes for eksempel en økning i tilførselen av avløpsvann på mer enn 25 %.

Hvis annet ikke er klart bestemt i denne tillatelsen, skal den ansvarlige til enhver tid drive virksomheten i samsvar med alle relevante krav i gjeldende forurensningsregelverk.

2. Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponentene fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning er regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsen. Dette gjelder likevel ikke utslipp av stoffer på prioritetslisten, oppført i vedlegg 1. Disse stoffene er blant de mest helse- og miljøfarlige stoffene som er i bruk. Utslipp av disse stoffene er bare tillatt hvis utslippene er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning. Virksomheten skal være spesielt oppmerksom på eventuell fare for utslipp av stoffene på prioritetslisten.

2.2 Plikt til å redusere forurensning

Selv om virksomheten overholder kravene i forurensningsregelverket, skal virksomheten arbeide kontinuerlig for å hindre at forurensning oppstår eller øker, og for å begrense forurensning som finner sted. For å unngå og/eller begrense forurensning og avfallsproblemer skal virksomheten ta utgangspunkt i den teknologien som ut fra en samlet vurdering av nåværende og fremtidig bruk av miljøet og av økonomiske forhold gir de beste resultatene, jmfør forurensningsloven § 2.

2.3 Tiltak ved økt forurensningsfare

Hvis det oppstår fare for økt forurensning som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner, plikter virksomheten å iverksette tiltak. Tiltakene skal eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, og kan om nødvendig innebære redusert eller innstilt drift.

2.4 Internkontroll

Virksomheten plikter å etablere internkontroll i samsvar med internkontrollforskriften². Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at virksomheten overholder kravene i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Virksomheten plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Internkontrollsystemet skal være oppdatert innen anlegget er ferdig ombygget, eller senest 1. mai 2011.

2.4.1 Risikovurdering og forebyggende tiltak

Virksomheten skal vurdere om aktivitetene ved virksomheten kan medføre fare for forurensning av det ytre miljø, jmfør internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 6, og vurdere resultatene opp mot akseptabel miljørisiko. Risikovurderingen skal være dokumentert, og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre forurensning av vann, grunn og luft. Ved endringer i driften skal risikovurderingen oppdateres.

Virksomheten skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av forurensning, inkludert akutt forurensning, og de helse- og miljømessige konsekvenser forurensningen kan medføre.

Med utgangspunkt i risikovurderingen skal virksomheten om nødvendig iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Virksomheten skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

3. Vilkår for plassering og drift

Hagas plikter gjennom instruks, kontroll og andre tiltak å sørge for at driften av anlegget skjer slik at ulemper og skadevirkninger til enhver tid begrenses mest mulig. Avløpsanlegget (avløpsnett, renseanlegg og utslippsanordning) skal utformes og vedlikeholdes slik at anlegget fungerer etter sin hensikt. System/rutiner for vedlikehold av anlegget skal være dokumentert, jmfør internkontrollforskriften § 5 punkt 7. Ved utformingen av anlegget skal det tas hensyn til variasjoner i mengde avløpsvann i løpet av året.

Det skal tas høyde for mulige klimaendringer ved dimensjonering og utforming av avløpsanlegget (se veiledning 2317/2007 fra Klima- og forurensningsdirektoratet om klimatilpasninger og mulige tiltak i avløpsanlegg).

Avløpsanlegget skal utformes slik at det går an å måle og ta representative prøver av det tilførte avløpsvannet og av det rensede avløpsvannet.

Det er ikke tillatt å slippe ut avløpslam eller ristgods i en vannforekomst.

Avløpsnettet skal, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til:

² Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 6. desember 1996 nr. 1127 (internkontrollforskriften)

- a) avløpsvannets mengde og egenskaper
- b) forebygging av lekkasjer
- c) begrensning av forurensning av resipienten som følge av overløp

Hagas skal legge til grunn anerkjente metoder som beslutningsgrunnlag for rehabilitering av avløpsnett.

4. Utslipp til vann

4.1 Rensekrav

Haglebu avløpsanlegg har følgende krav til rensing av avløpsvann:

Parameter	Krav
Fosfor (Tot-P)	Årlig middelerdi for renseseffekt skal være minst 93 %.*
Biologisk oksygenforbruk (BOF ₅)	Renseeffekten skal være minst 70 % eller utslippskonsentrasjonen skal være maks 25 mg O ₂ /l.*
Kjemisk oksygenforbruk (KOF _{Cr})	Renseeffekten skal være minst 75 % eller utslippskonsentrasjonen skal være maks 125 mg O ₂ /l.*

* Se utdypende forklaring under 10.2 Vurdering av analyseresultater. Kravene gjelder fra ombyggingen av anlegget er ferdig, eller senest 1. mai 2011. Frem til ombyggingen er ferdig er renskravet for fosfor 90 %, og anlegget har ikke krav til rensing av organisk stoff.

4.2 Tap fra avløpsnett

Maksimalt tillatt tap av sanitært avløpsvann (overløp + utlekking) fra den delen av avløpsnett til Haglebu avløpsanlegg som er eid av Hagas, er 5 % per år.

4.3 Utslipssted for rensed avløpsvann

Renset avløpsvann skal føres ut på dypt vann i Søndre Haglebuvatn, i samsvar med beskrivelsen i søknadens kapittel 6.4 og i søknadens vedlegg om Søndre Haglebuvatn som resipient. Det vil si på minst 20 meters dyp nordøst for Langodden, og slik at avløpsvannet ledes mot området hvor det er 30 m dypt. Når utslippspunktet er flyttet til dette stedet skal Hagas gi melding til Fylkesmannen om UTM-koordinater for utslippspunktet. Frist for å flytte utslippspunktet og for å gi melding om kartreferanse til Fylkesmannen er 1. mai 2011.

5. Utslipp til luft

Lukt og diffuse utslipp som kan medføre skade eller ulempe for miljøet skal begrenses mest mulig. Aktuelle kilder til slike utslipp kan være pumpestasjoner, kummer, renseanlegg og utearealer, for eksempel lagerområder for slam.

6. Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke finner sted utslipp til grunnen som kan medføre nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Virksomheten plikter å holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på virksomhetens område og forurensede sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, og vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Forurensningsmyndigheten skal varsles hvis det er grunn til å anta at tiltak vil være nødvendig.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn eller forurensede sedimenter trenger tillatelse etter forurensningsloven, eventuelt godkjenning fra kommunen³/Fylkesmannen.

7. Testing og substitusjon av kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosesser og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker og brannbekjempningsmidler.

7.1 Testing

Kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal være testet med hensyn på nedbrytbarhet, toksisitet og bioakkumulerbarhet. Bare laboratorier som er godkjent i henhold til Good Laboratory Practice (GLP) og/eller akkreditert i henhold til NS-EN/IEC 17025:1999, kan benyttes til uttesting.

7.2 Substitusjon

Virksomheten plikter å etablere et system for substitusjon av kjemikalier. Virksomheten skal foreta en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikaliene som benyttes, og om alternative kjemikalier eksisterer. Så vel skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter virksomheten å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁴

8. Avfall

Virksomheten plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følger av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

³ Jamfør forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider

⁴ Jamfør produktkontrollloven av 11. juni 1979 nr. 79 § 3a

Virksomheten plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁵.

Avfall som oppstår i virksomheten skal søkes gjenbrukt i virksomhetens produksjon eller i andres produksjon, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, og krav fastsatt i denne tillatelsen.

Avløpsslam, ristgods og sandfangslam skal leveres til behandlingsanlegg med tillatelse etter forurensningsloven til mottak av slikt avfall.

9. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

9.1 Etablering av beredskap

Virksomheten skal etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer, jmfør punkt 2.4.1. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang per år.

9.2 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles etter gjeldende forskrift⁶. Virksomheten skal også så snart som mulig underrette Fylkesmannen i slike tilfeller.

10. Utslippskontroll og rapportering

10.1 Kontroll av utslipp fra renseanlegget

Virksomheten skal sørge for at det tas prøver av innløpsvann og av rensset avløpsvann ved renseanlegget. Under prøvetaking skal vannføringen til anlegget måles med en usikkerhet på maksimalt 10 % og registreres. Virksomheter som utfører prøvetaking, herunder konservering, skal være akkreditert for prøvetaking eller ha et tilsvarende kvalitetssikringssystem for prøvetaking godkjent av en kvalifisert nøytral instans. Frist for å innføre akkreditert prøvetaking ved Haglebu avløpsanlegg er 1. mai 2011.

Prøvene skal være representative for avløpsvannet og tas ved hjelp av et automatisk, mengdeproporsjonalt prøvetakingssystem. Prøvene skal tas med jevne mellomrom gjennom året. Prøvetakingstidspunktet skal være i samsvar med en tidsplan oppsatt på forhånd i virksomhetens internkontroll. Prøvene skal konserveres og oppbevares i samsvar med Norsk Standard eller annen anerkjent laboratoriepraksis.

Vannprøver fra anlegget skal analyseres for BOF_5 , KOF_{Cr} , Tot-P og Tot-N.

⁵ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall av 1. juni 2004 nr. 930

⁶ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 9. juli 1992 nr. 1269

Det skal tas døgnblandprøve når prøven skal analyseres for BOF_5 eller KOF_{Cr} . Det skal tas døgn- eller ukeblandprøve når prøven skal analyseres for Tot-P eller Tot-N. Det skal minst tas 12 prøver per år for BOF_5 -, KOF_{Cr} - og Tot-P-analyse, og minst 4 prøver per år for Tot-N-analyse.

Hvis prøvetakingen av utløpsvannet er lokalisert slik at prøven ikke inkluderer avløpsvann som går i overløp i eller ved renseanlegget, skal overløpsbidraget måles, registreres og medregnes i rensegraden.

Prøvene skal analyseres av laboratorier som er akkreditert for de aktuelle analysene. Analysemetoder nevnt i forurensningsforskriftens kapittel 11 vedlegg 2 punkt 2.2 skal benyttes. Alternativt kan analysemetoder med dokumentert høy korrelasjon med analysemetodene i forurensningsforskriftens kapittel 11 vedlegg 2 punkt 2.2 benyttes.

Fylkesmannen kan fastsette at Hagas kan analysere på andre parametere enn BOF_5 og KOF_{Cr} hvis det er påvist en høy statistisk korrelasjon mellom ønsket parameter og parameteren utslippskontrollen ønskes basert på. Hagas' rapportering skal likevel være basert på parameterne BOF_5 og KOF_{Cr} .

10.2 Vurdering av analyseresultater

Rensegraden for fosfor skal være basert på årlig middelerdi.

Krav til rensing av organisk stoff, målt som biologisk oksygenforbruk (BOF_5) og kjemisk oksygenforbruk (KOF_{Cr}), omtales i regelverket som sekundærrensekravet. Ved bestemmelse av om sekundærrensekravet er overholdt skal følgende legges til grunn:

- a) Et visst antall prøver kan være under renseeffektkravet eller over konsentrasjonskravet. Per i dag er antallet gitt i forurensningsforskriften § 14-13.
- b) For at konsentrasjonskravet for BOF_5 og KOF_{Cr} skal være overholdt, skal den høyeste analyseverdien som er basert på prøvetaking under normale driftsforhold ikke overskride konsentrasjonskravet med 100 %.
- c) Konsentrasjonskravet eller renseeffektkravet for både BOF_5 og KOF_{Cr} må oppfylles. Det betyr at konsentrasjonskravet for BOF_5 og renseeffektkravet for KOF_{Cr} kan etterkommes, og motsatt. Se Klima- og forurensningsdirektoratets kommentarer til forurensningsforskriften kapittel 14.

Det skal ikke tas hensyn til ekstreme analyseverdier hvis disse skyldes uvanlige forhold, som for eksempel kraftig nedbør. Se informasjonsark TA 2220/2007 fra Klima- og forurensningsdirektoratet om annullering av avløpsprøver på kommunale renseanlegg.

10.3 Kontroll av overløp

Hagas skal ha en samlet oversikt over alle utslipp fra Haglebu avløpsanlegg til berørte resipienter, herunder utslipp fra renseanlegg, overløp, nødoverløp, lekkasjer og andre direkteutslipp.

Overløp skal beregnes på grunnlag av kalibrerte simuleringsmodeller eller bedre metoder. Metoder for dokumentasjon av forurensningsutslipp er blant annet beskrevet i rapport 99/1999 fra NORVAR (Norsk Vann).

Hagas skal beregne utslipp fra nødoverløp på grunnlag av registrert driftsstans ved pumpestasjoner, renseanlegg og lignende, eventuelt ved direkte målinger av vannmengder og konsentrasjoner. Alle utslipp fra nødoverløp skal registreres og behandles som avvik.

Utslipp som følge av lekkasjer, feilkoblinger og lignende skal angis av Hagas på grunnlag av beregnet virkningsgrad for transportsystemet, hvis ikke bedre metoder brukes. Det kan, ut fra et faglig begrunnet skjønn, gjøres fradrag i utslippet til resipient på grunn av tilbakeholdelse i grunnen.

10.4 Overvåking av resipient

Hagas skal overvåke vannkvaliteten i Nordre Haglebuvatn, Søndre Haglebuvatn og Haglebuelva rett nedstrøms Søndre Haglebuvatn. I tillegg skal virksomheten overvåke lokale effekter av eventuelle andre utslipp fra avløpsanlegget, for eksempel utslipp fra nødoverløp.

Resultatene fra resipientovervåkingen skal kunne brukes til å vurdere hvordan utslippet fra Haglebu avløpsanlegg påvirker kjemisk og biologisk tilstand i Søndre Haglebuvatn og i Haglebuelva rett nedstrøms Søndre Haglebuvatn. Resultatene skal videre kunne brukes til å avgjøre om vannkvaliteten i resipienten er i samsvar med lokale og nasjonale vannkvalitetsmål. Overvåkingsprogrammet skal som et minimum omfatte disse parameterne: Total fosfor, total nitrogen, KOF_{Cr} , TOC, termotolerante koliforme bakterier, pH og klorofyll A (for Nordre og Søndre Haglebuvatn)/begroingsalger (for Haglebuelva). Overvåkingsprogrammet skal følge generelle dokumentasjonskrav i klassifiseringsveilederen for vannforekomstene (se www.vannportalen.no). Det vil blant annet si minimum fem prøveuttak i perioden mai til september, med ett prøveuttak i hver av disse månedene.

Virksomheten skal utarbeide og sende et program for overvåking til Fylkesmannen for godkjenning. Frist for å sende overvåkingsprogrammet til Fylkesmannen er 1. juni 2010.

10.5 Rapportering

Virksomheten skal årlig rapportere utslippsdata fra avløpsanlegget til kommunen innen 1. februar året etter utslippsåret. Opplysningene som blir rapportert skal tilsvare opplysningene som kreves i relevante KOSTRA-skjema. Virksomheten skal i forbindelse med rapportering av utslippsdataene angi og kommentere usikkerhet i datamaterialet.

Virksomheten skal årlig rapportere resultater fra resipientovervåkingen til Fylkesmannen innen 1. februar året etter utslippsåret. Rapporteringen skal skje på et eget skjema som virksomheten får fra Fylkesmannen.

11. Ansvarsforhold

Hagas er ansvarlig for at kravene i utslippstillatelsen blir overholdt.

Tillatelsen fritar ikke virksomheten for plikt til å innhente tillatelser fra andre myndigheter for andre sider av virksomheten som gjelder for eksempel arbeidsmiljø, brann, elektrisitet, eksplosjonsvern eller smittevern.

Tillatelsen fritar ikke virksomheten for plikt til å betale erstatning for forurensningsskade, jmfør forurensningsloven § 10 og kapittel 8.

12. Eierskifte

Hvis virksomheten overdras til ny eier, skal Fylkesmannen varsles om eierskiftet så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

13. Nedleggelse

Hvis anlegget blir nedlagt eller virksomheten stanser for en lengre periode, skal den ansvarlige gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Fylkesmannen kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ved nedleggelse eller stans skal virksomheten sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikata eller ferdige varer, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift⁷. De tiltak som treffes i denne forbindelse skal rapporteres til Fylkesmannen innen tre måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

14. Tilsyn

Virksomheten plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger føre tilsyn med anlegget til enhver tid, jmfør forurensningsloven § 50.

⁷ Avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall

VEDLEGG 1

Stoffer på prioritetslisten, jmfør punkt 2.1

Prioritetslisten inneholder stoffer og stoffgrupper som er blant de mest helse- og miljøfarlige stoffene som er i bruk. Myndighetenes mål er at bruk og utslipp av disse stoffene skal bli stanset eller vesentlig redusert. Prioritetslisten blir jevnlig gjennomgått og oppdatert. Se www.miljostatus.no.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

	Vanlige forkortelser
Bromerte flammehemmere:	
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA
Klorholdige organiske forbindelser	
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Tensidene:	
Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloretan	TRI
Trikloran (2,4,4'-Trichloro-2'-hydroxydiphenyl ether)	
Nitromuskforbindelser:	
Muskxylen	
Alkylfenoler og alkylfenoletoksyler:	
Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
Dodecylfenol m. isomerer	
2,4,6-tri-tert-butylfenol	
Polyfluorerte organiske forbindelser (PFCs)	
Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre (PFOA)	
Tinnorganiske forbindelser:	
Tributyltinn	TBT
Trifenyltinn	TFT, TPT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	PAH
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Bisfenol A	BPA
Dekametylsyklopentasiloksan	D5